

אבל במחוברת אימא כולה מועדת היא –

However, when it is attached, I will say she is totally a מועדת

OVERVIEW

The ברייתא states that the פסוק of כי יגח refers to the ox goring with its horn, and brings two פסוקים to support this contention. The גמרא asks why is the second פסוק (of בכור שורו וגו') necessary. The גמרא answers that if there would only be the first פסוק (concerning the גניחה of קרני ברזל), one may mistakenly assume that the גניחה of a שור is (only) with a תלושה, a detached horn that the animal is holding in its mouth; only in such an unusual case is the תורה lenient that a תם pays a נזק, however when an ox gores with a מחוברת, I might have thought that she is a מועדת initially. Therefore the second פסוק teaches us that the term גניחה (in the פסוק) refers (also) to goring with a מחוברת and even then there is a דין of תם בכור שורו וגו'. Our תוספות explains the need for this second פסוק.

is - כולה מועדת היא explains that the meaning of תוספות

לשלם נזק שלם אפילו בפעם ראשונה -

To pay full damage even the first time; if an ox gores מחוברת it pays a שלם the first time.

asks: תוספות

ואם תאמר ומהי תיתי¹ אי מתלושה² דייה כתלושה³ -

And if you will say; and from where will you derive this (that מחוברת pays a נזק שלם); **If you wish to derive it from the detached horn, it is sufficient** that the מחוברת should be similar **to the תלושה**; just as the תלושה pays a נזק, the מחוברת should also only pay a נזק. We cannot assume that a מחוברת pays a שלם -

אי משאר אבות התינח למאן דאמר (לקמן דף ה,ב) קרן עדיפא דכוונתו להזיק ואפילו קרן אתי⁴ -

If you wish to derive מחוברת from the rest of the אבות; that will be fine according to the one who maintains that it is more reasonable for קרן to be

¹ We are assuming at this point that the דינים of קרן apply (only) to a case of תלושה. The case of מחוברת is not written in the תורה. It is necessary for us to derive (a) that קרן מחוברת is חייב and (b) that it is חייב a שלם.

² We will argue that if one is מחוייב to pay by a תלושה then certainly one is obligated to pay by a מחוברת.

³ When we derive a new case from a case written in the תורה; the new case cannot be greater than the written case. This is generally known as דיו לבא מן הדין להיות כנדון.

⁴ רבא states (ה,ב) that if the תורה would have written (only) בור and any other אב, we would be able to derive all the other אבות from those two, through a עיי"ש. Concerning (deriving) קרן, however, there are two possibilities; if we maintain that קרן עדיפא since כוונתו להזיק, then קרן can also be derived from the תלושה; if however we maintain that קרן is 'weaker' than the other אבות, for she is not a מתחלתה, then קרן cannot be derived from this תלושה.

liable for damages (than the other אבות), since its intent is to damage, and even קרן can be derived from a צד השוה of בור and any other אב -

וכדמפרש רבינו תם לקמן⁵ דהיינו למאן דאמר פלגא נזקא ממונא⁶ -

And as the ר"ת explains later⁷ that the מ"ד of עדיפא קרן refers to the מ"ד who maintains that the half-damage which a תם pays is considered a monetary payment (as opposed to a punitive [or קנס] payment) -

דאית ליה סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי -

For this מ"ד maintains that generally, oxen are not considered to be in a status of being guarded (they are prone to cause damage). According to this מ"ד it is understood why מחוברת will pay a נזק שלם, for we will derive it from a צד השוה from בור and another אב -

אבל למאן דאמר פלגא נזקא קנסא דאית ליה סתם שוורים בחזקת שימור קיימי -

However according to the מ"ד that the חצי נזק is a punishment, for he maintains that generally oxen are considered to be in a guarded status (they are not prone to cause damage) -

לא אתיא קרן מכולהו כדאמרינן לקמן (שם) כי שדית בור בינייהו אתי כולהו לבר מקרן -

קרן cannot be derived from the other אבות, as the גמרא states later, 'if you place בור between the other אבות, all the rest can be derived from the צד השוה except for קרן -

דאיכא למיפרך שכן מועדין מתחילתן פירוש דרכן להזיק -

For it is possible to refute the צד השוה by saying; 'they (the צד השוה) are initially מועדין', meaning that it is their nature to damage, therefore they are חייב (a נזק שלם) -

מה שאין כן בקרן דבחזקת שימור קיימי -

Which is not so by קרן, for it is considered to be in a guarded status and not inclined to damage, therefore it is not חייב (נ"ש a). The question remains; according to the מ"ד that צד השוה (or סתם שוורים בחזקת שימור קיימי), we cannot derive from the צד השוה that תם is required to pay a נזק שלם. We can only derive from תלושה that it is חייב a ח"נ. Why, therefore, is the additional פסוק of שורו וגו' necessary?!

answers: תוספות

⁵ שם ה,ב בתוד"ה שכן.

⁶ רב. There is a dispute in the גמרא (לקמן טו,א) regarding the חצי נזק which a תם pays; whether it is a קנס or it is ממון. ממון maintains that it is ממון, for שוורים לאו בחזקת שימור קיימי, oxen are prone to cause damage, therefore in reality a תם should pay a נזק שלם; however the תורה takes pity on the owner (since he was not warned), and he pays only a ח"נ. ח"נ maintains that פלגא נזקא קנסא, since סתם שוורים בחזקת שימור קיימי, and the owner should not be liable at all; however, the תורה punishes him (to pay a ח"נ) to insure that he will guard his ox. [One difference between these two views will be in a case where the מזיק is מודה; since בקנס מודה בקנס.]

⁷ The ר"ת there equates that which the גמרא states on דף ה,ב regarding קרן, whether it is כוונתו להזיק or whether it is not a פלגא נזקא ממונא (see footnote # 4), with the מחלוקת between ר"פ and ר"ה בד"ר (see footnote # 6) whether נזקא ממונא or not). See 'Thinking it over'.

ויש לומר דלמאן דאמר פלגא דנזקא קנסא -

And one can say; that according to the ד"ד that קנסא נזקא -

הא דקאמר אבל במחוברת אימא כולה מועדת היא וישלם נזק שלם בפעם ראשונה -

This which the גמרא states that by a מחוברת, I would say that it is totally a מועדת, and is required to pay a נזק שלם even the first time -

לאו משום דאיצטריך קרא לאשמועינן דאין מועדת -

It does not mean that a פסוק is required to teach us that she is not a מועדת; for as previously mentioned we would not be able to derive a חיוב of נזק שלם for a מחוברת, since סתם - שוורים בחזקת שימור קיימי

אלא התנא הוצרך לאשמועינן⁸ להביא ראיה מן הפסוק⁹ דמחוברת נמי הוי בכלל נגיחה -

But rather the meaning of היא אבל במחוברת אימא כולה מועדת היא is that it was necessary for the תנא to let us know, by bringing proof from the פסוק, that מחוברת is included in נגיחה, in order -

שלא תטעה לומר דנגיחה היינו בתלושה דומיא דקרני ברזל דצדקיה -

That you not erroneously assume that goring is (only) with a תלושה similar to the iron horns of צדקיה -

אבל במחוברת דרכו להזיק מתחילתו ונלמוד מבור ומחד מאבות לחייבו לכתחלה נזק שלם:

However by מחוברת it is initially in its nature to damage, and therefore we can derive it from בור and one of the other אבות to make him initially liable for a נזק חצי. The ד"ד פלגא נזקא קנסא does not need an extra פסוק to teach us that מחוברת pays only a חצי; however the תנא felt it necessary to mention the second פסוק, for others may mistakenly assume that מחוברת ח"נ, but קרן תלושה is there (קרן דרכו להזיק) and only by a תלושה (פלגא נזקא ממונא) since מחוברת can be derived from the other אבות to pay a נזק שלם (דרכו להזיק). Therefore the תנא mentions that regardless what we maintain, even if we maintain ממונא, nevertheless מחוברת is included in נגיחה (as the second פסוק indicates), and pays only a חצי נזק.

SUMMARY

According to the ד"ד that קנסא נזקא, the תנא finds it necessary to mention the second פסוק in order that no one mistakenly assumes that קרן עדיפא and מחוברת can be derived through a צד השוה to pay נזק שלם. The second פסוק teaches us that מחוברת is included in the דין of נגיחה and תמות.

THINKING IT OVER

⁸ From the perspective of the פסוק (the 'true' perspective) there is no need for an extra פסוק regarding מחוברת, since קרן is בחזקת שימור and cannot be derived from the other אבות. However, the תנא is concerned about the perspective of mistaken individuals, who may mistakenly assume that קרן עדיפא שכוונתו להזיק.

⁹ בכור שורו וגו' cites; ברייתא the second פסוק is referring to תוספות.

cites the גמרא that there are two opinions whether קרן can be derived from a בור וכו' of צד השוה. The question of תוספות is according to the מ"ד that קרן cannot be derived from the צד השוה. Why was it necessary (in this תוספות) to cite the ר"ת which connects these two opinions with the two opinions regarding whether פלגא שיטת ר"ת? ¹⁰ The question would be seemingly valid regardless of the שיטת ¹¹ר"ת!

¹⁰ See footnote # 7.

¹¹ See אמ"ה ע' ל and מהר"ם.